

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tid: Torsdag 18 september 2025 kl. 13.00–16.15

Plats: Länken, Kommunstyrelsen

Beslutande

Andreas Sjögren (S), ordförande
 Julia Algotsson (C), §§ 104–116
 Stefan Boström (C), ersättare för Julia Algotsson (C), §§ 117–121
 Anna Forss (S), ersättare för Anna Bengtsson (S)
 Dennis Larsson (S)
 Jonathan Nilsson (S), ersättare för Elin Nejne (S)
 Jari Prosi (S)
 Mikael Thyni (M)
 Gabriel Farrysson (M), §§ 104–116, 118–121
 Josefin Gustafsson (M), ersättare för Gabriel Farrysson (M), § 117
 Mattias Nilsson (V)
 Simon Mattson (MP)
 Emil Bayat (L)

Övriga deltagare Se sida 2.

Utses att justera Julia Algotsson (C)

Sekreterare Digital signatur §§ 104–121
 Ulrika Lindström

Ordförande Digital signatur
 Andreas Sjögren

Justerande Digital signatur §§ 104–116
 Julia Algotsson

Digital signatur §§ 117–121
 Stefan Boström

BEVIS

Justerat protokoll har offentliggjorts genom anslag

Organ	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Sammanträdesdatum	2025-09-18
Anslaget har satts upp	2025-09-25
Anslaget tas ner	2025-10-17
Förvaringsplats:	Umeå kommun/Miljö- och hälsoskydd
Underskrift	<u>Digital signatur</u> Ulrika Lindström

Övriga deltagare**Ej tjänstgörande ersättare**

Anna Selberg (S)
Said Kalash (S)
Evelyn Ångqvist (S)
Josefin Gustafsson (M), §§ 104–116, 118–121
Hans Modig (M)
Stefan Boström (C), §§ 104–116

Tjänstepersoner

Fredrik Hedlund, miljö- och hälsoskyddschef
Ulrika Lindström, nämndsekreterare
Rune Brandt, stadssbyggnadsdirektör
Nils Gilenstam, enhetschef miljöskydd, §§ 104–114
Sara Fritzson, jurist §§ 111–113
Jennie Vennberg, kommunikatör, §§ 113, 117
Angelica Frykholm, enhetschef små avlopp, § 117

Övriga

Sara Andersson, enhetschef överförmyndarenheten
Marie Sandström, biträdande enhetschef demokrati och juridik

Presenteras för nämnden:

Per Uppshäll, miljöinspektör
Lisa Jonsson, miljöinspektör
Fitsumberihu Gebrehiwot, miljöinspektör

§ 104

Ärendenr:

Val av justerare

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att välja Stefan Boström (C) till justerare för §§ 117–121. Julia Algotsson (C) justerar övriga paragrafer.

§ 105

Jäv

Simon Mattsson (M) frågar nämnden ifall han, med anledning av att han arbetar på Länsstyrelsen, bör anmäla jäv i ärendet om eventuell överklagning av länsstyrelsens beslut. Nämnden bedömer att så inte är fallet då han i sitt arbete inte har någon delaktighet i eller möjlighet att påverka ärendena.

§ 106

Information – Utveckling av förvaltarenheten

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Fredrik Hedlund, Sara Andersson och Marie Sandström informerar om överförmyndarnämnden och utveckling av förvaltarenheten

§ 107

Information från förvaltningschefen

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Rune Brandt informerar om följande:

- Planeringshalvdag för nämnden i samband med sammanträdet i januari.
- Mutor, bestickning och jäv

§ 109

Ärendenr: 2025-4731

Yttrande över förslag till författningsändringar till följd av revidering av EU:s avfallstransportförordning**Beslut**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att inte lämna några synpunkter till Klimat- och näringslivsdepartementet.

Ärendebeskrivning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått en remiss av Naturvårdsverkets skrivelse med förslag till författningsändringar till följd av revideringen av EU:s avfallstransportförordning. Syftet med den nya förordningen är att stärka kontrollen av gränsöverskridande transporter samt främja cirkulär ekonomi och minska olagliga transporter. Några av de större förändringarna är:

- 1. Digitalisering**
All dokumentation och kommunikation kring avfallstransporter ska ske digitalt via ett EU-gemensamt system.
- 2. Exportrestriktioner**
Från 21 maj 2027 förbjuds export av informationspliktigt avfall till länder utanför EU, om de inte godkänts av EU-kommissionen. Särskilda regler gäller för plastavfall.
- 3. Transport inom EU**
Transport för bortskaffande inom EU förbjuds om inte särskilda villkor är uppfyllda. Tidsgränser införs för hantering av anmälningar.
- 4. Förhandsgodkända anläggningar**
Kraven för att bli en mottagare av avfall under längre tid (upp till tre år) skärps.
- 5. Bekämpning av olagliga transporter**
En EU-övergripande efterlevnadsgrupp inrättas. Kommissionen får befogenheter att övervaka och inspektera avfallsflöden.

Naturvårdsverket föreslår att närhets- och självförsörjningsprincipen införs i miljöbalken för att tydliggöra att Sverige ska kunna ta hand om sitt eget avfall. Vidare föreslås att transporter för bortskaffande ska ske till närliggande lämpliga anläggningar och inte påverka Sveriges egna möjligheter att hantera avfall. Ett förbud föreslås för transporter av avfall till eller från Sverige för deponering om det inte finns överenskommelser mellan de nordiska länderna. Undantag från förbudet ska kunna ges vid särskilda skäl, t.ex. kris- eller krigssituationer.

Avgifter för anmälningar om avfallstransporter ändras, med högre avgift för avfall till bortskaffande än till återvinning. Ny avgift införs för ändringar av redan godkänd

anmälan. Avgifter föreslås även för ansökan om att bli förhandsgodkänd anläggning samt återtag av olagliga transporter. Digitalisering pågår nu av gränsöverskridande transporter och kommer att påverka framtida avgiftsnivåer. Ett tillägg föreslås som innebär att en anmälan räknas som korrekt ifylld först när avgiften är betald, enligt förslag om att koppla ihop anmälningsförfarandet med kraven i avgiftsförordningen.

Tillsynsansvaret för avfallstransportförordningen föreslås ligga kvar hos Naturvårdsverket och fem utsedda länsstyrelser. Straffsanktioner enligt miljöbalken föreslås kvarstå men vissa överträdelser kan i stället hanteras med miljöskaktionsavgift. Det föreslås att även mottagare av avfall kan få ett straffrättsligt ansvar.

Naturvårdsverket föreslår att svenska verksamhetsutövare ska använda de digitala kommunikationssätt som myndigheten anvisar för gränsöverskridande avfallstransporter, med möjlighet till uppdatering när e-tjänsterna är färdiga.

Naturvårdsverket föreslår att det tydliggörs i avfallsförordningen att myndigheten ansvarar för den årliga rapporteringen till EU om avfallsflöden och efterlevnad. Länsstyrelserna ska lämna underlag till Naturvårdsverket, som även får använda uppgifterna för statistik. Förslag ges också om språkval och definitioner i EU-förordningen, samt att Tullverket ska kunna utse särskilda tullkontor efter samråd med Naturvårdsverket.

Konsekvenser av förslagen

- Förslagen tydliggör befintlig praxis och ökar förutsägbarheten för både myndigheter och aktörer.
- Nya och differentierade avgifter införs, vilket innebär lägre kostnader för återvinning och högre för bortskaffande.
- Begränsningar i transporter för bortskaffande kan leda till ökade kostnader för vissa aktörer.
- Förbud mot deponeringstransporter till/från Sverige kan minska efterfrågan på deponering och minska miljö- och hälsorisker.
- Naturvårdsverket får ökad tydlighet i sin handläggning och färre anmälningar om transporter för bortskaffande förväntas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-09-04

Förslag till författningsändringar till följd av revideringen av EU:s avfallstransportförordning (Klimat- och näringslivsdepartementets dnr KN 2025/01589), augusti 2025.

Remissmissiv, Naturvårdsverkets skrivelse förslag till författningsändringar till följd av revideringen av EU:s avfallstransportförordning, 2025-08-15

Beredningsansvariga

Nils Gilenstam, Enhetschef
Sabina Sjöström, Miljöinspektör

Beslutet ska skickas till

kn.remissvar@regeringskansliet.se, med ämnesrad i e-postmeddelande,
KN2025/01589: Klimat- och näringslivsdepartementet

Kopia:

kn.cks.remiss@regeringskansliet.se
ksdiarium@umea.se

§ 110

Ärendenr: 2025-3927

Yttrande över remiss: En översyn av kontrollorganisation och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag (SOU 2025:64)

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att anta avdelningens förslag till yttrande och därigenom

- a. I första hand, avstyrka det remitterade förslaget och istället förorda att arbetet med att reformera kontrollorganisationen i livsmedelskedjan ska fortsätta.
- b. I *andra hand*, om förändringen av kontrollorganisationen enligt utredningens förslag ändå genomförs, framhålla att reformen måste föregås av en grundlig planering och tiden för genomförandet förlängas.

Ärendebeskrivning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har via Kommunstyrelsen fått denna remiss för yttrande från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Utredningen har haft ett omfattande och utmanande uppdrag och har levererat en ambitiös genomlysning av kontrollorganisationen i livsmedelskedjan samt ett stort antal genomgripande förslag till förändringar. Nämnden berörs inte av alla delar och alla förslag som lämnas och eftersom utredningens förslag presenteras som en paketlösning, där den stora konsekvensen av denna lösning är att nämndens ansvar för i första hand livsmedelskontroll ska flyttas till Livsmedelsverket, väljer nämnden att fokusera remissvaret på detta förslag i stället för att kommentera de olika förslagen och kontrollområdena särskilt.

Utredningen konstaterar att den nuvarande kontrollorganisationen med omkring 270 kontrollmyndigheter på lokal, regional och nationell nivå är komplex och ställer stora krav på samordning och samverkan. Många av kontrollmyndigheterna är små och sårbara vilket innebär att kontrollkedjan som helhet brister i effektivitet och robusthet. Det stora antalet kontrollmyndigheter och deras olika förutsättningar leder till att kontrollen inte är likvärdig och effektiv och att avgifterna för kontrollen varierar. Utredningens slutsats är att den nuvarande kontrollorganisationen behöver förändras i syfte att minska antalet kontrollmyndigheter.

Yttrande

Förändrad kontrollorganisation (kapitel 14-19)

Nämnden instämmer i att vissa av de identifierade utmaningarna med den nuvarande kontrollorganisationen kan undanröjas eller åtminstone förbättras med ett förstatligande. Det gäller inte minst problemen med behörighetsgränser och aktörer med verksamhet på flera geografiska platser. Samtidigt finns det flera utmaningar som inte automatiskt blir lösta genom ett förstatligande, och vissa aspekter av kontrollen som också riskerar att försämrats. Nämnden upplever därtill att utredningen tenderar att övervärdera problemen och utmaningarna med ett i någon form bibehållet kommunalt kontrollansvar, samtidigt som den undervärderar samma problem och utmaningar vid ett förstatligande. Det handlar om såväl de förväntade effekterna på kontrollens likvärdighet och kvalitet som en statlig myndighets förmåga att endast genom sin storlek lösa utmaningarna med att upprätthålla kapacitet och personalförsörjning i hela landet.

Även om sårbarheten för personalförsörjningen minskar med en större organisation, finns det ingenting som talar för att problemen med att rekrytera personal med rätt kompetens till glesare befolkade områden automatiskt kommer att lösas genom att ansvaret för kontrollen går över till en statlig myndighet. Tvärtom finns det en risk att kontrollen av aktörer i de glesare befolkade delarna av landet kommer att försämrats avsevärt när arbetsplatserna flyttas längre bort från kontrollobjekten och om kontrollen då ska täckas upp av personal från andra delar av landet. Betänkandet lämnar norra halvan av landet i en ovisshet, där kompetensförsörjningen inom kontrollen kan komma att försvåras. Det finns en stor risk att personal på kommunerna söker sig bort från livsmedelskontrollen redan innan ikraftträdandet. I glest befolkade kommuner p g a osäkerhet om de kommer att kunna bo kvar där, och för "centralorter" p g a osäkerhet kring kommande arbetsförhållanden med långa avstånd till kontrollobjekt. Det här har inte utretts tillräckligt, utan hänvisas till senare utredning av Livsmedelsverket. I betänkandet förutsätts i stort sett att personal sömlöst ska flytta över till en ny organisation i den omfattning som behövs.

Den planerade kontrollen kan möjligen, som utredningen föreslår, i större utsträckning hanteras genom mer samordnade kontrollbesök. Men hur den händelsestyrda och uppföljande kontrollen ska klaras av utan förlorad kapacitet och kvalitet när avstånden ökar berörs inte närmare. Att den lokala närvaron minskar och mer kontroll ska utföras på distans (digitalt eller genom skrivbordskontroll) innebär också att förmågan att vid behov snabbt vara på plats för att upptäcka brister eller hindra att otillåtna produkter släpps ut det kommer att minska.

Ytterligare en fördel med den kommunala kontrollen, som nämnden anser att utredningen inte har värderat i tillräckligt hög grad, är möjligheten att kunna samordna livsmedelskontrollen med andra kommunala tillsynsområden, inte minst det samordnade arbetet mot välfärdsbrottslighet. Genom att kommunen ansvarar för kontrollen av flera olika regelverk uppstår samordningsvinster för företagen och ett

bättre underlag för kommunernas brottsförebyggande ansvar. Risken med att bryta ut ansvaret för vissa kontrollområden är således att kommunernas kännedom om och därmed service till företagen minskar. Man tappar den lokala förankringen helt enkelt. Detsamma gäller förmågan att upptäcka och motverka oseriösa aktörer som utnyttjar välfärdssystemen och snedvrider konkurrensen. Färre fysiska kontroller medför även en större risk att inte upptäcka olika typer av livsmedelsfusk.

Alternativet att minska antalet kommunala kontrollmyndigheter har inte analyserats i tillräcklig utsträckning. Nämnden anser att det är olyckligt att alternativet att förstatliga livsmedelskontrollen endast jämförs med nollalternativet – det vill säga i förhållande till en kontrollorganisation med ca 250 kommunala kontrollmyndigheter – och inte till en kommunal kontrollorganisation med färre kontrollmyndigheter (se bl.a. avsnitt 18.1). En konsekvens av detta upplägg är att det endast är de två alternativen som innebär att kontrollen förstatligas som vägs och ställs mot varandra, medan alternativet att minska antalet kommunala kontrollmyndigheter har avfärdats innan den slutliga avvägningen mellan de olika alternativen sker (avsnitt 17.4.6). Utredningen av de olika förslagen blir därmed något missvisande, eftersom de fördelar och nackdelar som en koncentration av de kommunala kontrollmyndigheterna skulle medföra inte på ett jämbördigt sätt jämförs med de fördelar och nackdelar som alternativen med ett förstatligande skulle medföra.

Det är också viktigt att understryka att många av de kommunala kontrollmyndigheterna har en välfungerande kontroll ifråga om såväl omfattning som kvalitet. Flertalet har också redan idag både tillräcklig bredd och spets i personalstyrkan för att ha den beredskap och uthållighet som krävs. Av NKI-mätningarna (nöjd-kund-index) framgår dessutom att företagen genomgående ger de kommunala kontrollmyndigheterna höga betyg.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser (kapitel 25)

Utredningens tidsram är för snäv. För att utredningens tidsram ska kunna innehållas och omställningen kunna inledas under 2027, måste alltså organisationen i princip byggas upp, lokaler anskaffas och rekryterande chefer anställas under 2026 – det vill säga samtidigt som Livsmedelsverket ska ta ställning till hur denna organisation ska se ut och vilka åtgärder som behöver vidtas.

Nämnden saknar också en bedömning av när den nya kontrollorganisationen förväntas vara fullt operativ igen – med andra ord, när kontrollorganisationen bedöms kunna utföra offentlig kontroll i sådan omfattning och kvalitet som motsvarar kontrollförfordningens krav. Det är nämligen inte rimligt att utgå från att en så stor reform som här är fråga om på endast två år ska kunna genomföras och den nya kapaciteten byggas upp simultant på flera platser i landet, samtidigt som ansvaret för den kommunala kontrollen avvecklas och förs över till Livsmedelsverket, och därvid omgående kunna leverera operativ kontroll på en likvärdig nivå.

Ett övertagande av kontrollansvaret förutsätter dessutom att ett nytt system för ett gemensamt anläggningsregister finns på plats. En av de största utmaningarna är att

det idag finns ett flertal olika ärendehanteringssystem som alla behöver vara kompatibla med det gemensamma anläggningsregistret för att det ska vara möjligt att föra överföra information mellan systemen. Det framstår som en omöjlighet att, även utan övriga åtgärder som samtidigt ska vidtas, kunna upphandla och utveckla ett sådant komplext system så att det är redo att ta emot uppgifter från övriga befintliga system redan 2027.

Om reformen skulle genomföras enligt den föreslagna tidsplanen finns en betydande risk för att den offentliga kontrollen kommer skadas allvarligt på ett sätt som kommer ta lång tid att reparera. Det är nämligen inte rimligt att utgå från att Livsmedelsverket ska kunna leverera offentlig kontroll på samma nivå samtidigt som uppbyggnads- och överföringsfasen pågår.

Konsekvenser (kapitel 26)

Utifrån det förslag som lämnas av utredningen är risken stor att det inte kommer att leda till en mer effektiv och robust livsmedelskontroll, utan istället leda till högre kostnader, sämre effektivitet och förlorade värden, utan att lösa de verkliga problemen. Kommunerna har redan en etablerad organisation, lokal kännedom och erfarenhet av tillsyn och kontroll, vilket man tappat med detta förslag. Förslaget innebär i praktiken inte ett färre antal kontrollmyndigheter för huvuddelen av företagen, utan fler, utifrån att kommunen fortfarande har kvar all övrig typ av kommunal tillsyn kopplat företagen tex. Tillsyn gällande serveringstillstånd och brandfarliga varor etc. Många praktiska utmaningar kommer även att kvarstå, även med statlig kontroll, exempelvis glesbygdens långa avstånd.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-09-09

Remissmissiv Betänkande av SOU 2025:64

En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan, SOU 2025:64

Beredningsansvariga

Fredrik Hedlund, Miljö- och hälsoskyddschef

Petra Thilman, enhetschef Livsmedel, serveringstillstånd och privatekonomi

Tobias Eriksson, Miljö- och hälsoskyddsinspektör

Carina Lindberg, Miljö- och hälsoskyddsinspektör

Beslutet ska skickas till

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, li.remissvar@regeringskansliet.se

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, li.dl@regeringskansliet.se

Kommunstyrelsen, ksdiarium@umea.se

§ 111

Ärendenr: 2025-3697

Beslut om fullmakt

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att ge kommunjurist Carina Lidgren Heimersson, kommunjurist Lennart Nilsson, chefsjurist Maria Törnblom och jurist Sara Fritzon, eller den de sätter i sitt ställe, fullmakt att företräda miljö- och hälsoskyddsnämnden i de mål och ärenden där nämnden själv har att föra sin talan.

Beredningsansvariga

Sara Fritzon, jurist

Beslutet ska skickas till

Carina Lidgren Heimersson

Lennart Nilsson

Maria Törnblom

Sara Fritzon

§ 112

Ärendenr: 2025-3696

Återkallelse av fullmakt

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden upphäver beslut om fullmakt den 14 mars 2008 § 10.

Ärendebeskrivning

Med anledning av att Miljö- och hälsoskyddsnämndens tidigare givna fullmakt delvis är inaktuell finns skäl för att denna ska återkallas genom att tidigare beslut upphävs.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-09-02

Utdrag ur sammanträdesprotokoll den 14 mars 2008, § 10

Beredningsansvarig

Sara Fritzon, jurist

Beslutet ska skickas till

Carina Lidgren Heimersson

Ulrika Sundin Bonnedahl

§ 113

Ärendenr: 2025-5057

Ställningstagande med anledning av länsstyrelsens beslut

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att inte överklaga Länsstyrelsen Västerbottens beslut den 5 september 2025 i ärendena med diarienummer 1904-2025, 1907-2025, 1908-2025, 1952-2025, 1960-2025, 2020-2025, 2747-2025, 2755-2025, 2784-2025, 2791-2025 och 2796-2025.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens motivering

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser inte att nämndens beslut brister i tydlighet men bedömer dock att en överklagan riskerar att fördröja processen ytterligare. Nämnden väljer därför att inte överklaga ärendet vidare.

Reservation

Julia Algotsson (C) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun har till länsstyrelsen överklagat elva av miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut gällande städning på skolor och förskolor. Länsstyrelsen beslutade den 5 september 2025 att upphäva samtliga överklagade vitesförelägganden. Skälet för länsstyrelsens beslut var sammanfattningsvis att länsstyrelsen bedömt att nämndens beslut inte uppfyllde de krav på tydlighet som gäller för förelägganden, allrahelst sådana som förenats med vite.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-09-11

Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut den 30 januari 2025 § 7, Föreläggande med vite gällande städning av Bräntbergsskolan

Beslutsförslag den 13 januari 2025 i ärende 2022-4701, Föreläggande med vite gällande städning av Bräntbergsskolan

Länsstyrelsen Västerbottens beslut den 5 september 2025, diarienummer 1952-2025

Beredningsansvariga

Sara Fritzon, jurist

Yrkanden på sammanträdet

Andreas Sjögren (S) och Mikael Thyni (M) yrkar att nämnden inte överklagar länsstyrelsens beslut.

Julia Algotsson (C) och Mattias Nilsson (V) yrkar i enlighet med tjänsteskrivelsen att beslutet ska överklagas.

Beslutsgång

Ordförande ställer de två förslagen mot varandra och finner att nämnden genom acklamation beslutar att inte överklaga länsstyrelsens beslut.

Omröstning begärs

De som bifaller tjänsteskrivelsen röstar ja och de som avslår tjänsteskrivelsen röstar nej.

Omröstningsresultat

Ordförande finner att nämnden, med 9 nej-röster mot 2 ja-röster, beslutar att inte överklaga länsstyrelsens beslut.

	Ja	Nej
Andreas Sjögren (S)		X
Julia Algotsson (C)	X	
Anna Forss (S)		X
Dennis Larsson (S)		X
Jonathan Nilsson (S)		X
Jari Prosi (S)		X
Mikael Thyni (M)		X
Gabriel Farrysson (M)		X
Mattias Nilsson (V)	X	
Simon Mattsson (MP)		X
Emil Bayat (L)		X

§ 114

Ärendenr: 2025-969

Miljö- och hälsoskyddsnämndens rapport till KS för perioden januari till augusti

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att

1. Rapport till KS för perioden januari till augusti 2025 godkänns
2. Verksamhetsuppföljning för perioden januari till augusti 2025 godkänns
3. Uppföljning av internkontrollplan för perioden januari till augusti 2025 godkänns och därmed gör bedömningen att den interna styrningen och kontrollen är ändamålsenlig och tillräcklig

Ärendebeskrivning

För att ge kommunfullmäktiges insyn och möjlighet att hantera avvikelser sker rapportering från nämnder, bolag och kommunstyrelse till kommunfullmäktige via årsredovisning, delårsbokslut samt via en förenklad rapport för perioden januari till augusti.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-09-15

Nämndens rapport till KS för perioden jan-aug 2025

Nämndens uppföljning av riskanalys och Internkontrollplan jan-aug 2025

Nämndens uppföljning av verksamheten för jan-aug 2025

Beredningsansvariga

Rune Brandt, stadsbyggnadsdirektör

Fredrik Hedlund, miljö- och hälsoskyddschef

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen, ksdiarium@umea.se

§ 115

Ärendenr: 2025-4716

Revidering av Miljö- och hälsoskyddsnämndens reglemente

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden förslår att kommunfullmäktige beslutar att anta reviderat reglemente för Miljö- och hälsoskyddsnämnden enligt bilaga 1.

Ärendebeskrivning

Nuvarande nämndsreglemente har ett behov av uppdatering utifrån ändrad lagstiftning och förändrade begrepp.

Det föreslås att samtliga hänvisningar till vilket SFS-nummer respektive lag har tas bort. Detta för att förenkla vid en uppdatering av en lag som får nytt SFS-nummer, men behåller samma namnomenklatur.

Ett antal textförändringar görs utifrån ordabetydelse.

- Begreppet serveringstillstånd byts ut mot alkohollagens område, för att även omfatta gårdsförsäljning.
- Begreppet skuldsatta personer har bytts ut med budget- och skuldrådgivning.

Ett antal punkter har tillkommit utifrån nytt ansvarområde och ny lagstiftning.

- Plan och bygglagen utifrån ett övertagande från byggnadsnämnden gällande hantering av marklov i samband med tillståndsgivning av små avlopp.
- Energieffektiviseringsdirektivet. Nytt direktiv som ska vara implementerad, i svenska lagstiftning, senast 1 oktober 2025.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-09-01

Bilaga 1 – Reviderat reglemente för Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Beredningsansvariga

Fredrik Hedlund, Miljö- och hälsoskyddschef

Nils Gilenstam, Enhetschef Miljöskydd

Caroline Lindh, Enhetschef Miljöutveckling

Petra Thilman, Enhetschef Livsmedel, Serveringstillstånd och Privatekonomi

Angelica Frykholm, Enhetschef Små avlopp

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Bilaga

Bilaga 1 – Reviderat reglemente för Miljö- och hälsoskyddsnämnden

§ 116

Ärendenr: 2025-4575

Hantering av nämndinitiativ**Beslut**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att anta och arbeta enligt anvisning för hantering av nämndinitiativ enligt bilaga 1

Ärendebeskrivning

I 4 kap. 20 § kommunallagen (2017:725) sägs att "Varje ledamot i en nämnd får väcka ärenden i nämnden". Bestämmelsen innebär att en eller flera ledamöter tillsammans kan väcka ärenden i nämnden och det kallas för ett nämndinitiativ. Dessa ska hanteras av nämnden. Förekomsten av nämndinitiativ upplevs ha ökat med följd att även osäkerheten och frågeställningarna ökat bland både förtroendevalda och tjänstepersoner.

Kommunfullmäktige har reviderat reglementet för styrelse och nämnder som innehåller gemensamma bestämmelser och arbetsformer avseende nämndinitiativ.

Förslag till ny skrivning kring nämndinitiativ

Ett nämndinitiativ är ett sätt för en enskild ledamot eller för flera ledamöter tillsammans att nyttja kommunallagens möjlighet att väcka ett ärende i nämnden. För att ärendet ska kunna väckas vid nämndens sammanträde måste initiativet ligga inom nämndens uppdrag och ansvarsområde. Nämndinitiativ ska lämnas skriftligt.

Nämndinitiativ kan lämnas inför eller under ett sammanträde. Endast de ledamöter som tjänstgör vid sammanträdet har rätt att lämna nämndinitiativ. Om ledamot väcker ärende i nämnd under pågående sammanträde ska ärendet hänskjutas till förvaltning för beredning om ärendet inte kan avgöras under sammanträdet.

Hanteringen av nämndinitiativ har även tydliggjorts med anvisningar.

Förslag anvisning

För att ytterligare underlätta hanteringen har stadsledningskontoret tagit fram ett förslag till anvisning för hantering av nämndinitiativ i Umeå kommun enligt bilaga 1. Anvisningen syftar till att skapa en enhetlig och rättssäker hantering av nämndinitiativ i Umeå kommun.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2025-08-13

Protokollsutdrag KF 2025-03-31 § 63

Bilaga 1, Anvisning för hantering av nämndinitiativ

Beredningsansvarig

Fredrik Hedlund, miljö- och hälsoskyddschef

Beslutet ska skickas till

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Bilaga

Anvisning för hantering av nämndinitiativ

§ 117

Ärendenr: 2025-4589

Nämndinitiativ-Pausa den storskaliga tillsynen av enskilda avlopp i Umeå**Beslut**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att avslå nämndinitiativet *Att pausa den storskaliga tillsynen av enskilda avlopp i Umeå.*

Reservation

Michael Thyni (M) och Josefin Gustafsson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

Ärendebeskrivning

Michael Thyni (M) har inlämnat ett nämndinitiativ gällande tillsynen av enskilda avlopp i Umeå. (se bilaga) Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade 2025-08-28 att överlämna initiativet till miljö- och hälsoskyddsavdelningen för beredning.

Miljö- och hälsoskyddsavdelningens svar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (benämns som nämnden fortsättningsvis) är tillsynsmyndighet för små avlopp i Umeå kommun. Nämnden ska bedriva tillsyn enligt miljöbalken (26 kap 1§ MB). Nämnden har en skyldighet att se till att bestämmelserna i miljöbalken följs och vidta de åtgärder som behövs enligt förarbetena till miljöbalken (prop.1997/98:45). Det är inte möjligt att pausa tillsyn utifrån bestämmelserna i miljöbalken.

När tillsynsmyndigheten arbetar för att förebygga olägenheter tar myndigheten främst stöd av försiktighetsprincipen i miljöbalken (2 kap 3 § MB). Det innebär att det räcker med att det finns en risk för negativ påverkan på hälsa och miljö för att verksamhetsutövaren (fastighetsägaren eller annan person med rådighet över avloppsanläggningen) ska vara skyldig att vidta åtgärder.

Verksamhetsutövaren (VU) har enligt miljöbalken ansvaret för att avloppsanläggningen renar så bra att det utsläppta vattnet inte riskerar att ge upphov till olägenhet för människors hälsa eller miljön. VU har också en skyldighet att undersöka och visa att avloppsanläggningen uppfyller lagstiftningens krav och att åtgärda eventuella brister. Det är verksamhetsutövaren som har bevisbördan (2 kap 1 § MB).

År 2022 fattade kommunfullmäktige beslut om en utvecklingsstrategi för vatten och avlopp (KS000310/2011, §220). Genom den beslutade kommunfullmäktige också att "plan för enskild avloppshantering skulle tas fram och fastställas av nämnden" samt "att samtliga enskilda avlopp ska uppfylla miljöbalkens reningskrav senast år 2027".

Bakgrunden till denna målsättning är att Europeiska unionens vattendirektiv ställer krav på att vattendragens ekologiska status behöver förbättras och nå god status senast 2027.

Orenat avloppsvatten är en källa till spridning av bakterier och näringsämnen. Den totala belastningen på miljön kan bli stor om flera små avlopp har brister. Det är viktigt att hålla nere mängden näringsämnen och minska risken för övergödning genom att minska utsläppen vid källan. Syftet med tillsynen på små avlopp är att uppnå och bibehålla god vattenkvalité i våra vattenförekomster, t.ex. hav, sjö, vattendrag och grundvatten samt säkra dricksvattenförsörjningen i kommunen.

Umeå kommun har ett miljöövervakningsprogram (MHN 2023-5507, § 128) där utvalda sjöars ekologiska status följs. Senast 2023 antog nämnden ett miljöövervakningsprogram för ytvatten som löper fram t.o.m. 2026. Övervakningen av närsaltsbelastning på strategiskt utvalda sjöar och havsvikar är ett viktigt instrument för att rikta och prioritera tillsynen på små avlopp och för att följa upp effekterna av tillsynen i framtiden. Områden i närheten av grunda kustvikar, sjöar och andra vattenförekomster som är känsliga för näringstillförsel och har en sämre ekologisk status enligt miljöövervakningsprogrammet prioriteras i tillsynen.

Åsikter och kritik från verksamhetsutövare och allmänhet är inget unikt för tillsynsområdet små avlopp eller för Umeå kommun. När tillsynsmyndigheten genomför tillsyn och ställer krav på åtgärder som medför en ekonomisk kostnad för verksamhetsutövaren förekommer det kritik och detta gäller i många av tillsynsområdena som nämnden har ansvar över.

Vid myndighetsutövning sker det alltid en rimlighetsavvägning i enlighet med 2 kapitlet 7§ miljöbalken. Rimlighetsavvägningen innebär en avvägning mellan kostnad för att uppfylla miljöbalkens krav och miljönyttan.

Genomförda och kommande åtgärder

- Miljö- och hälsoskydd har för avsikt att ta fram en reviderad plan för enskild avloppshantering som innebär en förlängd utförandetid av tillsyn. Den reviderade planen kommer att tas upp för beslut i nämnden i november.
- Miljö- och hälsoskydd utvärderar löpande våra arbetsprocesser och aktiviteter. Under 2025 har vi bland annat genomfört:
 - en förändring i arbetsfördelningen på enheten Små avlopp genom att införa en innegrupp som handlägger inkomna avloppsansökningar och en utegrupp som genomför tillsyn. Detta för att effektivisera handläggningen.
 - Vi har förlängt åtgärdstiden vid beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten, från 1 år till 2 alternativt 2,5 år så att verksamhetsutövaren har längre tid på sig att projektera en ny avloppsanläggning, söka tillstånd och anlägga den.
 - Vi har haft tematräffar med handläggarna kring bemötande och kommunikation.

-
- Miljö- och hälsoskydd har en kommunikationsplan som har fastställts av nämnden. Vi arbetar löpande med att utvärdera hur vi kommunicerar med verksamhetsutövarna och allmänheten och vid behov justerar vi våra arbetssätt. Exempel på detta är:
 - Vi ger rådgivning kring handlägningsprocessen och lagstiftningen via telefon och e-post där handläggare är tillgänglig dagligen.
 - Inför tillsyn sker ett utskick med skriftlig information om varför vi gör tillsyn och hur den går tillväga.
 - Inför tillsyn genomför vi fysiska och digitala informationsträffar.
 - Under hösten 2025 bemannar handläggare mobila byakontor (lokal mötesplats i utvalda byar).
 - Vi har e-tjänster för att underlätta för VU att skicka in enkäter, ansökningar och utförandeintyg och vid önskemål är vi behjälpliga med pappersblanketter.

Kommunikationsplanen kommer att revideras och tas upp för beslut i november tillsammans med reviderad plan för enskild avloppshantering. I denna plan kommer ytterligare aktiviteter presenteras gällande förstärkning av informations- och kommunikationsaktiviteter kopplat berörda fastighetsägare.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-09-08

Plan för enskild avloppshantering, dnr 2023-3774

Utvecklingsstrategi för vatten och avlopp, dnr 2021-5300

Beredningsansvarig

Angelica Frykholm, Enhetschef Små avlopp

Fredrik Hedlund, Miljö- och hälsoskyddschef

Yrkanden på sammanträdet

Stefan Boström (C) och Michael Thyni (M) yrkar bifall till nämndinitiativet.

Jari Prosi (S), Mattias Nilsson (V), Dennis Larsson (S) och Simon Mattsson (MP) yrkar avslag till nämndinitiativet.

Beslutsgång

Ordförande ställer bifall till nämndinitiativet mot avslag av den samma mot varandra och finner att nämnden genom acklamation beslutar att avslå nämndinitiativet.

Omröstning begärs

De som bifaller nämndinitiativet röstar ja och de som avslår initiativet röstar nej.

Omröstningsresultat

Ordförande finner att nämnden, med 7 nej-röster mot 4 ja-röster, beslutar att avslå nämndinitiativet.

	Ja	Nej
Andreas Sjögren (S)		X
Stefan Boström (C)	X	
Anna Forss (S)		X
Dennis Larsson (S)		X
Jonathan Nilsson (S)		X
Jari Prosi (S)		X
Mikael Thyni (M)	X	
Josefin Gustafsson (M)	X	
Mattias Nilsson (V)		X
Simon Mattsson (MP)		X
Emil Bayat (L)	X	

§ 118

Kurser och konferenser

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har blivit inbjudna till en avslutningskonferens för projektet SchoolFood4Change. Konferensen hålls 28 oktober i Maja Beskow-skolan.

Ledamöter i nämnden kan delta men ingen ersättning utgår.

§ 119

Övriga frågor

Miljö- och hälsoskyddsnämnden informeras om att på grund av flyttat presidiummöte kommer kallelsen till oktobers sammanträde att skickas ut några dagar senare än normalt.

§ 120

Beslutsförteckning över delegerade ärenden

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att godkänna förteckningen över delegerade beslut.

Ärendebeskrivning

Redovisning av ärenden beslutade med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämndens delegationsordning.

Beslutsunderlag

Sammanställning av delegationsbeslut för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2025-09-18.

Beredningsansvarig

Ulrika Lindström, nämndsekreterare

§ 121

Avslutande av sammanträdet

Ordförande förklarar sammanträdet avslutat.